

Latweefchu Awises.

Mr. 28.

Zettortdeenâ 9. Zuhli.

1859.

Awifchu sinnas.

Mehs nogahjufchi Nihgas juhrmallâ no faweem darbeem drufzin atpubstees. Tê tikkai gruhti un wehlu warram kluht pee Wahzu Awifchm. Tamdeht ne taunojeetes mihli Awifchu laffitaji, ja fchi laikâ tahs karra-sinnas jums ne warresim til pilnigi doht, kâ lihds fchim labpraht effam darrijufchi. Arri jums ne kahda leela waina ar to ne zelsees, ja tahs karra-sinnas drufzin wehlaki jums nahks, jo ar preeku jums warram stahstih, ka eenaidneeki par dauds tralki kahwufchees, fchis deenâs derrejuschi **pameeru**. Telegrawes sinna no Weronas Stâ Zuhli fluddina un fakka: us Sprantscha Keisera gribbeschanu un dsihfchanu effoht pameeru derrejuschi un nowehlejuschi wiffu ko Gistreikeri wehlejuschees. Ta effoht faderrejuschi lihds $\frac{4}{16}$ Augusta deenai fchinni gaddâ. — Kas tas irr **pameers**? Wahrds ko gan rehti laffijufchi un dsirdejuschi, bet ko jaw wezzais Latweefchu wallodas tehws, Stenders, sawâ wahrdu rulli eelizzis. Pameers ne irr pilnigs meers, bet karra laikâ stary eenaidneekem tohp derrehts us ihfu laiku, us pahri neddelahm jeb mehnescheem. Prohti: kad leela nikna kaufchanahs bijufe un abbeem jarohf pulks nokautu, tad faderr pameeru us kahdahm deenahm; jeb kad abbeem kahds labbums no tam zellahs, tad tã faderr, ka tai laikâ ne buht ne drihft kautes, jebfchu gan brihw us karu un kaufchanohs atkal taifitees gattawu. Daudsfahrt arri kahdâ pameera laikâ darbejahs ar to, pa leekamu meeru norunnaht un tad meeru faderr. Lai Deews dohd, ka ir fcho reifi isdohtohs jitteem waldineekem eenaidneekus fameerinah. Bruhfs ar Wahzsemneekem, kas sawu karra-spehku gattawu fataifijufchi, effoht draudejuschi ar wiffu spehku gahstees wirfû; — ir muhsu Keisers ar Gulen-

dereem stipri usrunna us meeru; jo par dauds — par dauds affinu jaw pluhduschas. Nehkina, ka tai leela kaufchanahs pee Solwerinas wairaf kâ 40 tuhktoschi krittufchi! Abbi tã fadraggati un fapubleti, ka ja-atpubschahs un jauns spehks atkal jagahda un japeewedd karra weetâs. Wehl ne sinnam kâ tee to pameeru norunnajufchi. Awises fahf runnaht par to, ka meeru ne warreschoht derreht, ja Gistreikeri Sardinjeru Kehninam ne dohd Mailantes semmi, ko karra teem taggad panehmufchi, ja to semmes dalku kur Benediga ne zell par ih-pafchu walsti, ja Bahwesta walsti zittadi ne pahrtaisa, ja Gistreikeris un Neapeles Kehninfch sawâs walstis ne eetaifa labbaku waldifchanu, ne ka lihds fchim bijis; — arri Gistreikereem Italiâ tikkai to dalku ar tahm 4 stipreem pilfateem, kur tee taggad stahw, gribboht pamest. Ne tizzu, ka Gistreikeris us to gribbehs meeru derreht. Par gruhti tas tam gan nahktu, — un tamdehl pehz pabeigta pameera gan atkal ar jauuu spehku fahks karroht ja meeru nederr. Skaidrakas sinnas warresim zittâ lappâ doht.

Ar telegrawi sinna atfrehjufe, ka Sweedru Kehninfch, kas jaw wairaf kâ gaddu flims bijis, un waldifchanu dehlam bij ustizzejis, Stâ Zuhli ar nahwi aisgahjis fwehtâ duffâ. Melaikim bij wahrds: Kahrlis tas 14tais, 60 gaddus wezs, un 16 gaddus Sweedru semmi waldijis. Jaunam Kehninam irr wahrds: Kahrlis tas 15tais, dsimmis 1826 3fchâ Maji, irr apprezzehts ar Dantes Printscha Willuma meiti Lawihji.

Asia. No Batawias pilfata, kas Ollendereem peederr, leelâ Jawas fallâ (flattees Afias laukfahrtê tais leelâs Indias fallâs) raksta, ka Ollendereem isdewees tohs niknus paganus pahrmahzigt, kurreem tai leelâ fallâ ta wiffuleelaka semmespuffe wehl peederr, kas tohti nikni un ne irr

peewahrami tamdeht, ka taiš leelōs kalnōs ne warr eekluht, un tur tahds neweffeligš gaisš, ka Giro-pas laudis tur paleel šlimmi un nomiršt. Šchee bij pohsta darbuš darrijušchi un breefmigi aplah-wušchi kahduš Ollenderu wiršneekus un fuggineekus. Tad nu ar 50 saldateem un 50 matrohscheem dewu-šchees tam pilſatam Boni wiršū, kaš to pohsta darbu bij padarrijis. Nifnā kauſchanāhs Ollenderi winnejuſchi un to pilſatu gluſchi nopohštijušchi. Ar ſcheem paganeem irr ſlikti fautees, jo winau eerohštichi ar gipti irr tā fataiſiti, ka tam jamiršt, kaš daudš maš tiklai tohp eewainohštš. Dakteri nu likkušchi saldateem apgebrbt appakſch drehbehm itt beefaš willaināš kamsohleš, tā ka eenaidneeka bul-taš ne warrejuſchi aplam meeſā eedurtees; arri teem eewainoteem tuhdaſ affiniš no wahtim ar mutti iſiſhduſchi un taš iſſptahwuſchi. Tā tad teem ne weenš naw nomirriš un ſaldati drohſchi un maktigi ſcheem paganeem dewuſchees wiršū.

No Kaukaſuš kalneem rakſta, ka taggad — kaš ſhamila ſupra pilš Wedene no Kreeweem paemta un nopohštita, — daudš zeemu kalna-laudis Kreeweem nu eſſohť padewuſchees ar labbu.

No Teſſineš, pee Italiaš rohbeſcheem, rakſta, ka muhſcham tē ne eſſohť redſejuſchi tił warren daudš to mašo putninu, kā taggad. Salka, ka ſabaiditi žaur tahm breefmigahm ſchauſchanahm un to leelu karra-pulku ſtaigaſchanu Italia, turpu buhſchoht aišbehguſchi.

Galante. Šchwela-kožzinuš gan paſiſht ił-katřš žehnš, bet rekti kahds ſinn to wihru, kaš tahdu gudru padohmu ušgahjiš, ſchohš derriguš kožzinuš taiſiht. Šchiš irr Galenderiš, wahrđā Walkers, kaš taggad Stoktoneš pilſatā nomirriš 78 gadduš wežš. 1827tā gaddā to ſkunſi ušgahjiš un ilgi ar ſcheem kožzineem andelejees, kamehr žiž wihrš, Waradeiš, ſcho gudribu arri žitteem paſauš eemahžjiš.

— ž.

Kaukaſuš kalnōs, Žarſkoje- Kaloze, 9tā Maži. Žeen. Schulza Mahžitaiš! Turru un laſſu juhſu Awifeš ar pateizibu. Luhdſu ſaweem tautāš brahſteem ſcho ſianu doht:

Stā Maži, trijōš pehž puſšdeenas, no ſeemela puſſeš ſažehlahš melli debbeſchi un ahtri aplahje warren leeluš Kaukaſuš kalnuš, kurreu maktigee galli ar muhſchigu ſneegu un leddu apſegti, allaſch balti rahdaš. Bahrgš laiſš itt ahtri nahje tee-ſcham pahri par muhju zeemu. Pehrkonš ruhje un ſibbeni weenumehr ſpehre. Gaidijam leetu ar leelu preeku, jo ſenn deenahm leetu ne bijam redſe-juſchi. Puſšžell tičetřōš ſažje liht un kritte kruſſa, tad ſažehlahš tił maktiga auka, ka ſkree-ſchuš ſkrehjam lohga-ſlehguš aištaiſiht. Nu 9 minutes tiklai plohtijahš un dauſijahš tił warrena auka un kruſſa, ka ne to pehrkonu ne warrežā ſa-dſirdeht. Balikke atkal rahmš un iſgahjuſchi-ahřā redſejam, kahdu pohſtu kruſſa bij padarrijuſe. Žitti ledduš gabbali bij tił leeli kā ſohſu pauti (ohlaš) un ſwehre 48 ſolotnikuš (puſšmahřzinu). Utradne mahju putnuš, ſohſiš, ir žittuš tekkuš un kum-mekuš noſiſtuš no kruſſaš. No druwahm pahrnahje žilweki, kurreem galwa affinaina un rohkaš bij ſadauſitaš. Sarri no pirſta reſnuma dahřšōš no-lauiſti un lappāš noſiſtaš. Par Deewa laimi tiklai kahdaš werſteš plattumā ſchee nifnee debbeſchi gah-juſchi. — Sawuš tautāš brahkuš ſweizina

A. J. Steinhardt.

No ſemmu ſemmehm rakſta, ka tił augliš un baggaš maifeš gads ſenn deenahm ne eſſohť redſehtš. Druwāš, plawōš, dahřšōš eſſohť itt baggata Deewa ſwehtiba. Bet arri ſenn gaddeem ne eſſohť peedſihwohtš tił daudš ſlahdeš, kaš ar pehrkonu un kruſſu mallu mallāš padarrihtš, nekad tił daudš žilweku no ſibbineem ne eſſohť noſperti un nammi nodeggušchi kā ſchogadd. Tā rakſta ſwe-ſchaš awifeš. — ž.

Taiſnais gahda par ſawu lohpu dſih-wibu, bet to beſdeewigu apſchehlo-ſchana irr bahřſiba. (Salk. w. 12, 10.)

Wahzu ſakkamš wahrđš tā ſkann: Ko jaunumā eeraddiš, to wežžumā darra. Šchiš wahrđš buhtu tił labb wežžateem kā arri behrneem labbi wehrā ja-

leef. Wezzaki to peeminedami lai jo wairak ruh-pejahs sawus behrnus jau no masahm deenahm eeksch Deewa bihjaschanas un ta Runga pamahzifchanas un pahmahzifchanas usaudsinaht. Behrni to dsirredami lai apdohma, zil drihs faunas eeraschas jo dsikli eefaknojahs un neganti darbi wairodamees wairojahs, ka tee pehz meesu un dwehfeli famaita.

Wahzjemme bij kahdam allus bruhwerim weens weenigs dehls, ko winsch lohti mihleja un ka sawu azzu sibli fargaja. Dehlinam bij laimes deenas: wissu ko gribbeja, to dabbuja; wissu kas patikke, to darrija. Wezzaki sahwe winnam sawa walka, ta ka mescha abbelitei augt. Ja kahdu nedarbu padarrija, tad ar weenu aisbildinaja, ka dehlinisch wehl mas effoht. Atnahze laiks, ka lutteklitim bij skohlâ ja-eet, tas gan winnam ihsti ne patikke, bet wezzaki no tam ne atlaide. Sehns ifdeenas us skohlu eedams, isgudroja labbus stikkus, winsch sahze daschu deenu par meschu staigahht, putnu pau-tinus un behrnus isnemdamis, tohs krahtinds lid-dams, jeb arri teem kahjas un spahrnus israudams. Jo wairak putni bfahwahs, jo wairak winsch par winnu mohlahm preezajahs. Skohlmeisters un wezzaki no tam ne ko ne sinnaja; tee dohmaja, winsch effoht skohlâ jeb mahjas. Brahws sehns pa-audsis sahze pawairak katru putninu jeb lohpinu bakstihht un mohziht; winsch kakkus spihleja un funnus ar karstu uhdeni aplehja. Par leelu zilweku usaudsis, bija pirmais ballamutte, sribd-neeks un kawekslis. Gan daschu reis no tam sillu mugguru un zauru pakausi dabbuja, bet winsch ne atstahje un wehl niknaks sawa negantiba palikke.

Weenreis sehnem, par allus bruhsi trakkojohht, zeppure kublâ eekritte. Winsch gribb to fahehrt, sneedsahs un — eekriht wehrdoscha uhdeni. Gan tulihht zitti peeskrehje un winnu israhwe, bet kahjas bij pahz zelleem nopluffuschas un daktereem waijadscha abbas nouemt. Winsch zeeta pahreleku leelas sahpes un winna waideschanu tablu jo tablu warreja dsirdeht. Behz ilga laika meesa sadshje, bet nu bij arri wiss nelaimigakais zilweks pasaulê. Leeli bij us maseem rattineem japeesprahdse un tad

tif ar leelu puhlinu warreja us preekschu wilktees. Sahpes arri wehl allaschin usgahje, wisswairak kad laiks grohsijahs. Tad winnam daudstreif tee nedarbi un putnu mohzifchanas prahta nahze un winsch mehdsje fazzihht: Taggad patš pee sewis fajuhtu, zil leelas sahpes es nabbaga lohpinneem padarrijis esmu. Tas taisnais Deems manni pareisi sohda par manneem nopelniteem grehku dar-beem. Kas nu manni schelohs, kas manna firdi meeru dohs! Ak Rungs! tu ween warri par manni neschehligu apschehlotees. Ta winsch stahstija leeleem un maseem, wezzeem un jauncem, un pamahzija tohs prett lohpeem schehligu firdi parahdiht, Salamana fakkamu wahrdu peeminedams: Tas taisnais gahda par sawu lohpu dsihwibu, bet to besdeewigu apschehloschana irr bahrsiba.

Sirgu-bende.

Zil neschehligi un besdeewigi daudskahrt sirgi tohp bendeti, to schis deenas esmu redsejis pee Rihgas juhremallas. 17ta Zuhni Mellusch ôs, fur jaw lungi sanahlfuschi masgatees, garr paschu juhres krahtu atskrehjis no Rihgas puffes kahds brauzejs, blakkam peesehjis leelu behru sirgu. Sirgs ta nodsihts, baddu mehrdehts un sakappahts bijis, ka nabbaga lohpinisch ne buht wairs ne warrejis pa-eet, tomehr besdeewigais scho ar rungu tif dausijis un dewis zil ween spehdams. Nabbaga lohpinisch jaw krichus nokrittis no kahjahm, bet jo krittis jo dausijis. Ta winnu dsinnis lihds pirmajahm Melluschu nammeem, fur Rungi masgajahs. Te lohpinisch pufedsihws nu krittis garr semmi! Bet nu sahjis winnu ar leelu nuhu ta bendeht un dausihht, ka tepat winnu gluschi buhtu nosittis, ja lungi ne buhtu peeskrehjuschi klahht un tam aisleeguschchi. Wihrs grohsijees ar wallodu scha un ta, — beidsiht teizis, ka braufschohht us tuweju frohgu paligu mekleht, kas to sirgu palihds ar ratteem nowest us mahjahm. Ar to eejuhgto ohtru sirgu aisfkrehjis gan steigschus, bet nei frohgâ nei zittur rahdijis sawas azzis. Rosuddis. Laikam irr

ſaglis, kas ar to ſirgu tahtu ſkreedams, tiſ neſchehligi to bendejis.

Rabbaga lohpinſch nu gullejis us ſmiltim pee paſchas juhras, waidedams kà ſlims zilweks, — kreifeji ſahni ſapumpuſchi kà ſpilweni, ne kaſjas ne warrejis pakuſtinaht. Tad gaddijuſees kaſda ſchehſirdiga Mihgas zeenmahte, kas Lohdes-mahjà maſgajahs, un par to nabbagu lohpinu apſchehlojuſees un to lohpuſe, ar ſawahm preilenehm, itt kà kaſdu behrnu. Wiſſu deenu un nakti juhrmallà pee ta nabbaga ſehdejuſchas un to aplohpuſchas un ahrſtejuſchas zil ween ſinnadamas, laiſtijuschas ar uhdeni, wiſſadas ſahles uſſtkuſchas us pumpumeem un wah-tim, pehz daktera us Dubbulteem ſuhtijuschas, un to ar auſahm un ſeenu (kas tē lohſti dahrgi japehſt) paſchas barro, jo lohpinſch tihri baddu mirris bijis. Tà deen nakt ar to puhlejuſchees, kámehr warrejuſchas likt nowest pee ſawa namma, kur ar to wehl, kà ar behrnu darbojahs. Nu jaw warr pats zeltees un ſakko ſahli ehſt. Bet ſchehl to nabbagu redſeht. — Iſr leels ſtalts jahjamaſ bijis, 7 gad-dus wezs, behrais ar ſmalku ſpighoſchu ſpalwu, ſlaiku kaſku, ſmalkahm kaſjahm, ſedlu weeta abbejās puſſes leeli balti blekki. Kaſka kreifejā puſſē irr ſpalwà № 50 eegreests, un pakkaſas kreifejas kaſjas zifkà eededsinata ſihme T C, — ja maſ 100 rubt. wehrts bijis, — bet nu — gaudens! Wahjſch, pakkaſa kaſjas ſadauſitas ſtihwas, kreifejas kaſjas plezzi pumpums kà leelu leelais maiſes kullus un man tā leekahs, ka plezzu kauls tam ſalaufſis. Ta rahdahs ka labbojahs, un ja buhtu labba ahrſtes, to wehl warretu isahrſteht. Al zil ſchehl paleek, kad ſcho nabbagu nu uſluhko un peeminn, zil tam lohpinam labbas deenas buhs bijuschas, un tam beſwainigam nu jazeeſch! Zil japreezajahs par tahm ſchehlſirdigahm kungu rohkahm, kas tiſ laip-nigas paſchas ar to lohpinu puhlejahs un ſawu nauđu tehre, — zil janofkumſtahs par to beſdeewigu, kas tiſ neſchehligi irr darrijis! Iſr ſagts ſirgs, — no Widſemmes woi taſlaki buhs ſaglis nahjis.

— Ja kaſhs ſinnas grihb dabhuht, lai peeteizahs Mihgas juhrmallà, Melluſchdēs (Karlsbadē) Lohdes-nammà. — 3.

• Smeektu ſtahſti.

„Mihla Annin, tu taggad tiſ priſcha un jauka iſſkattees, kà puſkite, ko rihta raſſa ne ſenn ſkuhpſtijus, uſſauze Seemela Jahnis ſawai raddineezei, kad tas pehz ilga laika ar to lohpa ſanahze. „„Ta ne! brahlen! Mihla raſſa ne bija, kas manni ne ſenn butſchoja; bet muhſu leelais puſis Wakara Behters; es jaw winnam teizu, lai to ne darra, ka lai laudis to ne pamanna, un nu redſi — tu eſſi pirmais, kas to irr mannijis.““ Tawu nedeenu!!
G. F. S.

• Schuhputa dſeeſmina waſſarà.

1.

Kauls ſelta wahrpas ſchuhpo
Kà wikni laiwinu,
Un puſkes lohni puhpo
Kà putniſch dſeeſminu.

2.

Tur waſkar wehſch atſteidsahs
Kà engels lehni, kluſs,
Un deenas karſtums beidsahs,
Un ſtrahdneeks eet pee duſs.

3.

Iſchutſch! Meega mahmin taiſihſ
Tew mihtiu midſeni,
Un puſku ſeedus kaiſihſ
Ap tawu ſchuhputi.

4.

Iſchutſch ſaldi! maſais deſlin
Scheit faule wairs ne deas, —
Duſs meerà, mihtais bebrin,
Swehts engels tewi ſegs!! —

G. F. S.

Wiſſejaunas telegrawes ſinnas ſtahſta: ka Spranzis ar Giſtreikeri meern eſſoht ſa derrijis. Dſirdehs woi teeſa un us ko ta ſaderrejuſchi. — 3.